

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri **A**raştırması

ING Bank

2011 4. ÇEYREK VE
2012 1. ÇEYREK KARŞILAŞTIRMALI SONUÇLARI

İÇİNDEKİLER

1 GİRİŞ	3
1.1 ING Bank Genel Müdürü Pınar Abay'ın Önsözü	3
1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz?	4
2 ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR	5
2.1 Tasarruf Sahipliği ve Nedenleri	5
2.2 Sonuç	8
3 METODOLOJİ	9
3.1 Amaç ve Yöntem	9
3.2 Demografik Bilgiler	9
3.3 Tasarrufun Tanımı	10
4 EKONOMİST YORUMU	11
İLETİŞİM BİLGİLERİ	13

1. GİRİŞ

1.1 Önsöz

“Tasarruf yapmaya başlayanların, bir kere tasarruf yaptıklarında bu eğilimlerini sürdürdüklerini görüyoruz ki bu önemli bir veri. Tasarruf alışkanlığının hali hazırda var olması hem sürdürülebilirlik hem de yeni ve farklı ihtiyaçlara hitap eden finansal enstrümanlar geliştirerek sisteme yeni katılımların sağlanması kanalıyla tasarruf tabanında daha hızlı bir gelişim için önemli bir avantaj olabilir. Dolayısıyla tasarrufun teşvik edilmesinde önemli bir görev de bankacılık sektörüne düşüyor. Gerek tasarruf bilincinin güçlendirilmesi gerekse tasarruf araçları alternatiflerinin artmasında bankaların rolünün büyük olduğunu düşünüyorum. Kullanımı kolay, basit ve ihtiyaca yönelik ürünlerle onlara bir kere tasarruf yapma heyecanını yaşattığımızda bunun devam edeceğini görüyoruz.”

Türkiye’de tasarruf konusundaki ciddi veri açığını kapatma yolunda önemli bir adım olarak gördüğümüz ve bankamız ING Bank’ın girişimi ile hayata geçirilen “Türkiye’nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması” bizleri çok heyecanlandırıyor. Çünkü, araştırma Türkiye ekonomisinin istikrarlı büyümesinin önündeki temel problemlerden olan tasarruf açığının giderilmesi sürecinde istatistiki veriler üzerinden konunun daha sağlıklı gündeme getirilmesine, ilgili herkesin bu konuda daha fazla bilgi sahibi olmasına ve tartışmasına ciddi bir olanak sağlayacaktır.

Türkiye’de bireysel tasarruflar konusunda ilk kez bu nite-likte süreklilik arzedecek bir çalışma yapılıyor. Bu çalışma ile ilk defa doğrudan ve sadece tasarruflarla ilgili bireysel cevaplar, eğilimler izleniyor. 18 yaş üstü kentsel nüfusun ne kadarının tasarruf ettiğini, etmeyenlerin nedenlerini, tasarruf sahiplerinin kullandıkları araçları, hangi güdülerle tasarruf yaptıklarını, tasarruf alışkanlığının yaş, eğitim, sosyo ekonomik durum ve cinsiyete göre nasıl şekillendiğini takip ediyoruz.

Bir bilgi kaynağı olarak halkın geneline, sektöre, akademisyenlerden kamu kuruluşlarına kadar tüm paydaşlarımıza iyi bir referans olacağına inandığımız araştırmayı Sabancı Üniversitesi’den Prof. Dr. Alpay Filiztekin gözetiminde yürütürken, IPSOS KMG ile saha araştırması gerçekleştirildi. Ekonomist gözüyle hem Prof. Dr. Alpay Filiztekin hem de Baş Ekonomistimiz Sengül Dağdeviren verilerin analizi ve yorumlanmasını gerçekleştirdi.

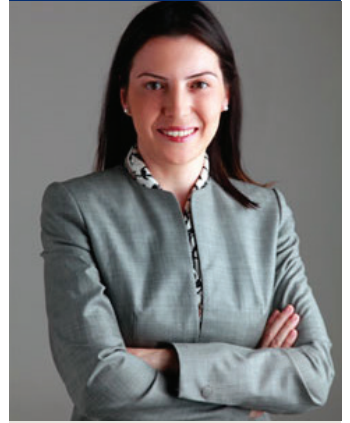
Türk halkının tasarruf alışkanlıklarına ışık tutmayı hedefleyen araştırmanın saha çalışmalarına 2011 yılı son çeyreğinde başlandı. Bu raporda açıkladığımız 2011 son

çeyrek ve 2012 ilk çeyrek verileri gösteriyor ki, Türkiye’de kentsel nüfusun çok düşük bir bölümü tasarruf sahibi. Bu bulgu, 1990’lı yıllarda %23,5 oranında olan toplam yurtiçi tasarrufların GSYH’ye oranının 2010 yılı itibarı ile %12,7’ye gerilemesi ve Türkiye’nin dünyada tasarruf oranı düşük ülkelerden birisi olmasıyla da örtüşüyor.

Bu araştırmadan yine gelir yetersizliğinin, düşük tasarruf sahipliğinin en büyük gerekçesi olduğunu anlıyoruz. Dolayısıyla makroekonomik istikrar ve sürdürülebilir büyümeye yönelik tüm politikaların yurtiçi tasarruf oranını gelir artışı kanalıyla yükselteceği çok açık. Diğer bir deyişle Türkiye’de tasarruf yapamayan çok büyük bir kesim var. Burada bir sıçrama yaratmak gerekiyor ve bunun en güçlü yolu da kişi başına gelirden kalıcı bir artış olabilir.

Bu araştırmadan elde ettiğimiz çok önemli diğer bir tespit de tasarrufun aslında bir alışkanlık olduğu. Nitekim tasarruf yapmaya başlayanların, bir kere tasarruf yaptıklarında bu eğilimlerini sürdürdüklerini görüyoruz ki bu önemli bir veri. Tasarruf alışkanlığının hali hazırda var olması hem sürdürülebilirlik hem de yeni ve farklı ihtiyaçlara hitap eden finansal enstrümanlar geliştirerek sisteme yeni katılımların sağlanması kanalıyla tasarruf tabanında daha hızlı bir gelişim için önemli bir avantaj olabilir. Dolayısıyla tasarrufun teşvik edilmesinde önemli bir görev de bankacılık sektörüne düşüyor. Gerek tasarruf bilincinin güçlendirilmesi gerekse tasarruf araçları alternatiflerinin artmasında bankaların rolünün büyük olduğunu düşünüyorum. Kullanımı kolay, basit ve ihtiyaca yönelik ürünlerle

PINAR ABAY

GENEL MÜDÜR

ING BANK

onlara bir kere tasarruf yapma heyecanını yaşattığımızda bunun devam edeceğini görüyoruz.

Sektörde yayımlanan makro verilerle de uyumlu olarak araştırmanın sonuçları halen Türkiye'de en önemli tasarruf araçlarının sırasıyla vadeli/vadesiz hesap, altın ve nakit olduğunu gösteriyor. Özellikle altın konusundaki tercih her ne kadar son dönemde birçok yeni ürünler sunulmaya başlanmış olsa da sistem "dışında" tasarruf yapmanın hala yaygın olduğuna işaret ediyor. Bu noktada finansal enstrümanlar konusunda gelişim, finansal okuryazarlığın desteklenmesi gerekliliği bir kez daha ön plana çıkıyor. Araştırmada öne çıkan diğer bir sonuç ise gelecek kaygısının tasarruf yapma konusunda en büyük motivasyon kaynağı olduğu. Nitekim bu da Mart ayında yayımlanan Dünya Bankası "Ülke Ekonomik Raporu" nda yer alan Türkiye'de hanelerin güçlü bir tedbir amaçlı tasarruf yapma eğilimi taşıdığı vurgusu ile örtüşüyor. Bağımsız olarak yürütülen bu çalışmanın, yeterli bir zaman serisine ulaş-

tığımızda Türkiye'nin tasarruf haritasının çıkarılmasında bu alanda çalışmalar yapan araştırmacılara ve kamu otoritelerine kaynak olmasını istiyoruz. Böylece cari açığa karşı verilen mücadelenin tasarruf bacağına bir adım daha atacağımıza inanıyoruz.

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın bir sonraki sonuçlarını Temmuz ayı başında sizlerle paylaşacağız.

Pınar Abay

ING Bank Genel Müdürü

1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz?

Ülkemiz, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

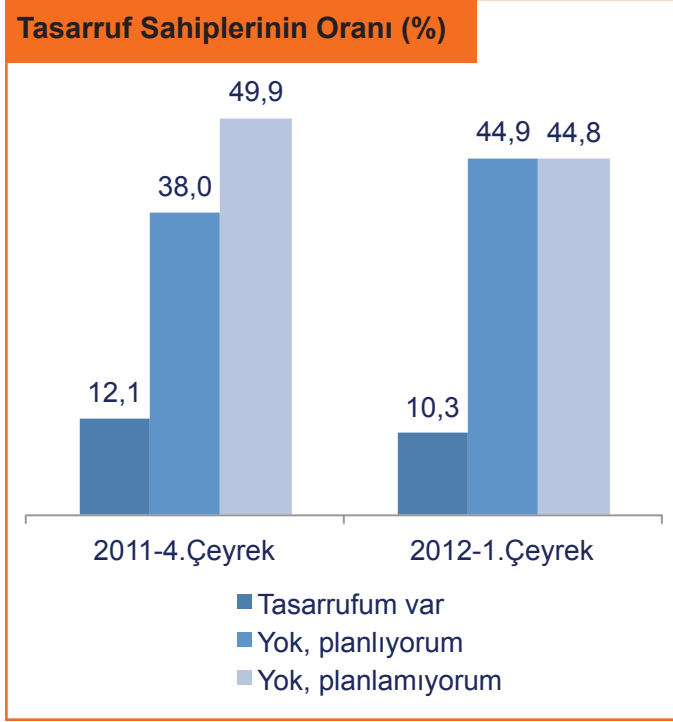
T.C. Merkez Bankası ve BBK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR

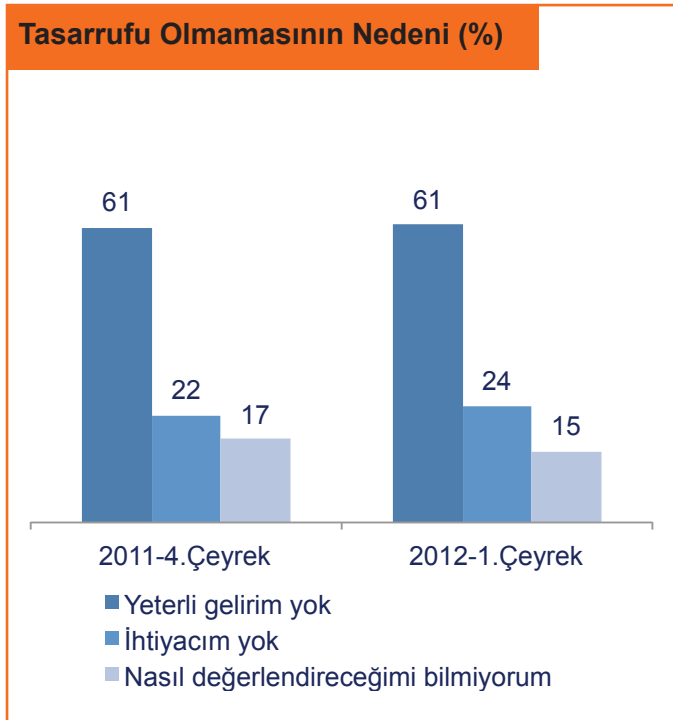
2.1 Tasarruf Sahipliği ve Nedenleri

Tasarruf sahiplerinin oranı %10 ile %12 arasında

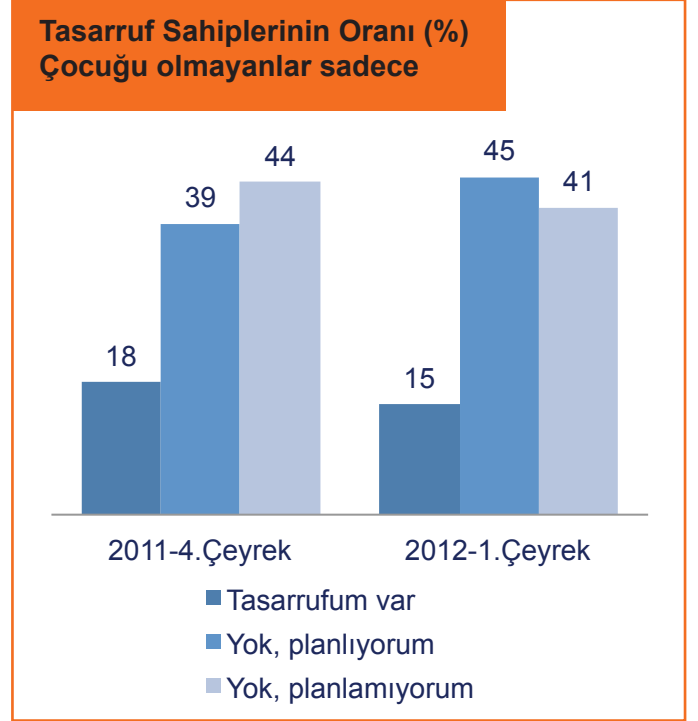
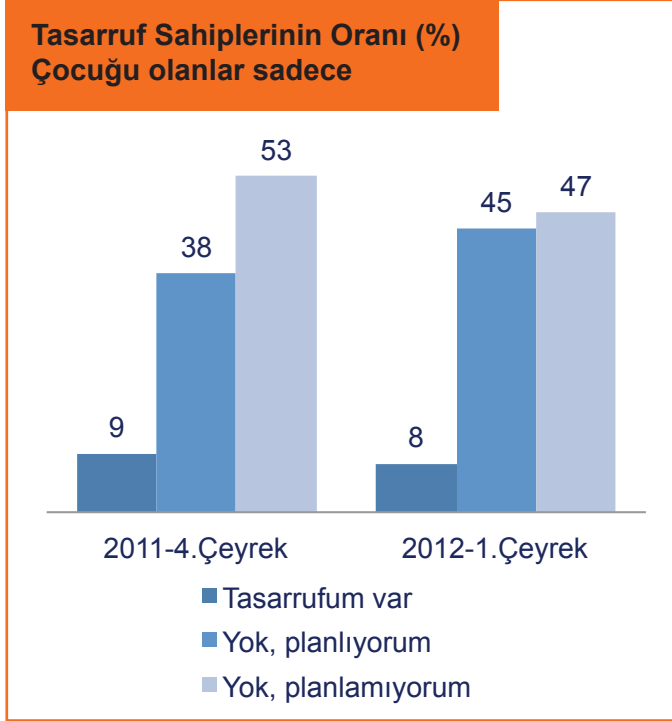
- 2012 ilk çeyrekte kentsel nüfusta tasarruf sahiplerinin oranı %10'a geriledi.
- %10-12 arasındaki tasarruf sahipliği oranı, Türkiye'nin dünyada tasarruf oranı en düşük ülkelerden birisi olmasıyla örtüşüyor.
- 2012'in ilk üç ayında tasarruf sahipliği oranı gerilese de, gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranında artış gözleniyor.
- Ancak planmayanlar da çok yüksek

Tasarrufu olmayanların gerekçesi gelir yetersizliği

- Tasarrufu olmayanların %61'inin yeterli geliri olmadığı için tasarrufu yok.
- Tasarrufu nasıl değerlendireceğini bilmeyenlerin oranı da %15 ile hiç de azımsanmayacak düzeyde.
- Bu kesime finansal "okuryazarlık" kazandırılması, tasarruf sahiplerinin oranını arttırabilir.

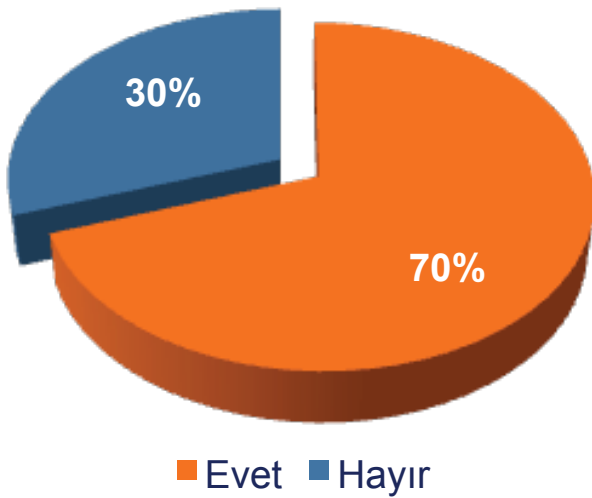
Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği daha düşük

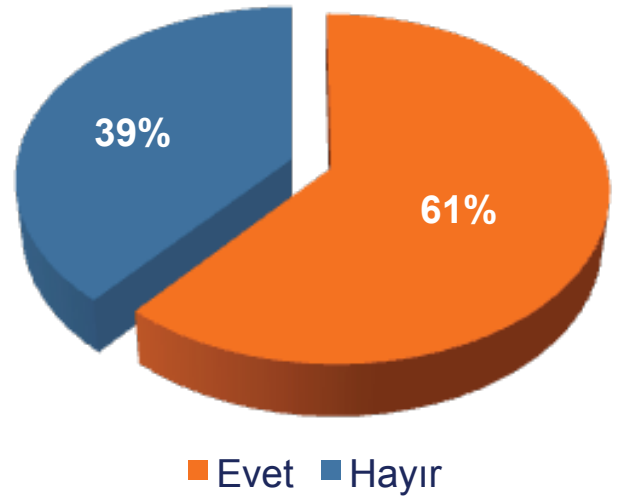
Tasarruf yapmak aslında bir alışkanlık

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

2011 – 4. çeyrek

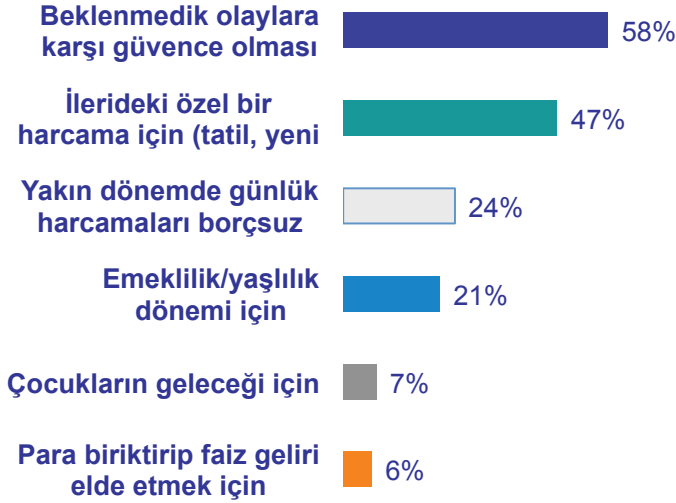
2012 – 1. çeyrek

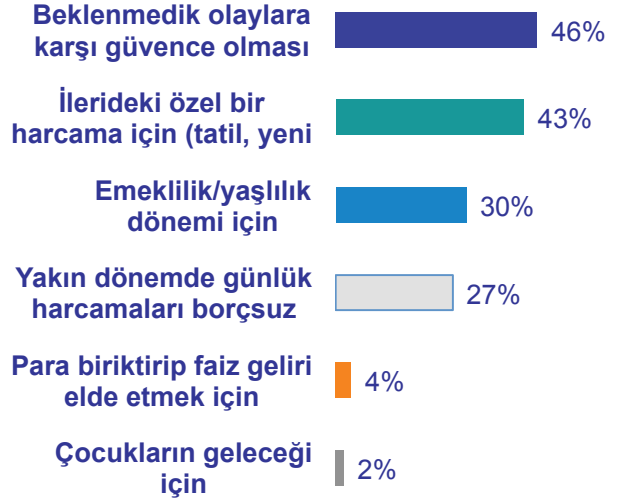
Tasarrufun en önemli nedeni "gelecek kaygısı"

Tasarrufun Nedeni (%)

2011 – 4.Çeyrek

2012 - 1.Çeyrek

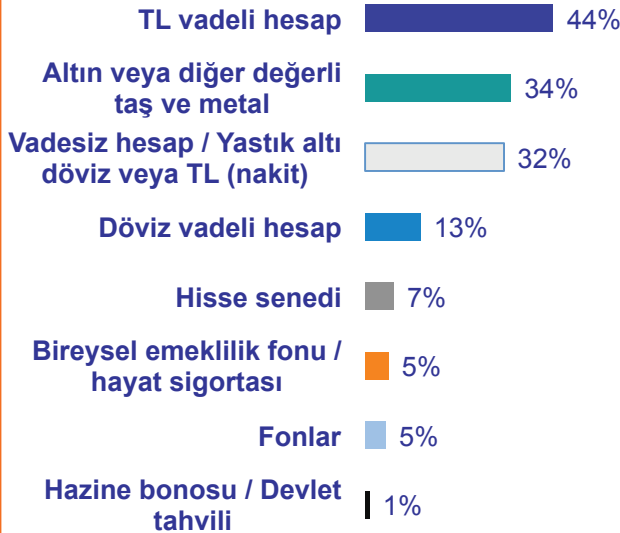

Not: 'Çoklu cevap' olduğu için toplam %100'den fazladır.

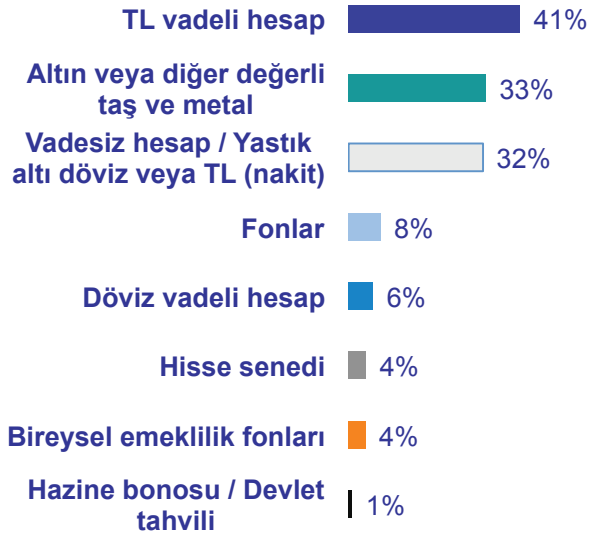
En çok kullanılan tasarruf aracı vadeli/vadesiz hesap, altın ve nakit

Tasarruf Araçları

2011 – 4.Çeyrek

2012 – 1.Çeyrek

Not: 'Çoklu cevap' olduğu için toplam %100'den fazladır.

2.2 Sonuç

2011 son çeyrek ve 2012 ilk çeyrekte kentli 18 yaş üstü nüfus içinde tasarruf sahiplerinin oranı %10 ile %12 arasında kaldı. Çocuğu olanlarda tasarruf sahipliği daha düşük kalmaya devam ediyor. Gelir en önemli tasarruf kısıtlayıcı faktör olarak öne çıkıyor. Tasarruf yapmak düzenli bir alışkanlık. Tasarrufun en önemli gerekçesi ise “gelecek kaygısı”

En çok kullanılan tasarruf aracı vadeli/vadesiz hesap, altın ve nakit. Tasarruf araçları arasındaki sıralamada son iki çeyrekte ilk üç değişmedi ama 2012'nin ilk üç ayında dövize ilginin azaldığı, fonlara ilginin arttığı söylenebilir.

3. METODOLOJİ

3.1 Amaç ve Yöntem

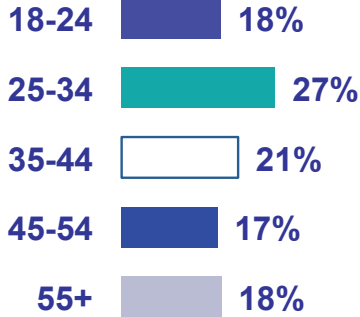
Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de kentsel yerleşim yerlerinde 18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini izlemektir.

NUTS1 bölgelerinde seçilen 26 ilde her ay tesadüfi olarak seçilen 800 kişi ile görüşülüyor.

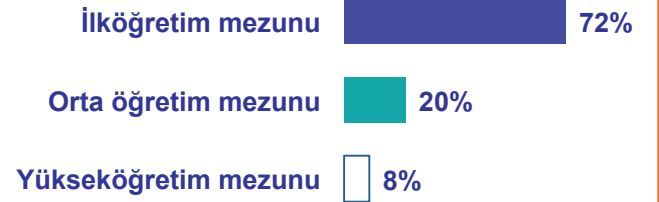
Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (CATI) kullanılıyor. Yaş, cinsiyet ve SES kontrol kotası olarak uygulanıyor.

3.2 Demografik Bilgiler

Yaş

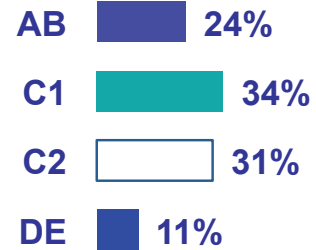
Eğitim

Cinsiyet

Sosyo-ekonomik Statü

Hane Halkı Tipi

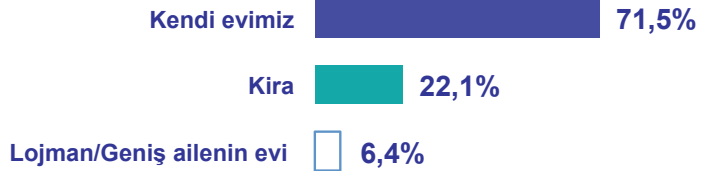
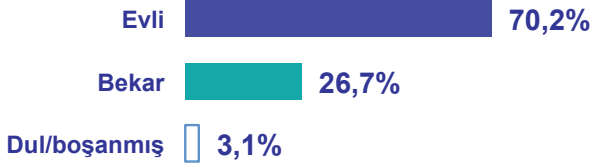
Çocuklu: %62,5

Ortalama çocuk sayısı: 2,6

Ortalama okuyan çocuk sayısı: 1,9

Medeni Durum

Konut Tipi

3.3 Tasarrufun Tanımı

Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle “sarf edilmeyen” anlamına geliyor. Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içeriyor:

- Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar
- Bankalarda ve/veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı
- Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları
- Bireysel emeklilik fonları

- Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
- Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü

Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

4. EKONOMİST YORUMU

Tasarruflara ilgi

Son yıllarda Türkiye'de özel tasarruflara olan ilginin arttığı görülüyor. Bu konuda akademisyenlerin, kamu ve uluslararası kuruluşların, hatta özel sektörün daha fazla çalışma ürettiğini görüyoruz. Örneğin Mart ayında Dünya Bankası kamuoyuna sunduğu Ülke Ekonomik Raporu'nu bu konuya, "Yüksek Büyümenin Sürdürülebilirliği: Yurtiçi Tasarrufların Rolü"ne ayırdı. Bu ilginin nedeni, Türkiye'de son yıllarda tasarruf oranlarında görülen düşüştür. 1990'lı yıllarda %23,5 oranında olan toplam tasarruf oranı, 2010 yılı itibarı ile %12,7'ye gerilemiştir.

Tasarruflar neden bu kadar önemli?

Çok çeşitli büyüme modelleri tasarrufların önemine vurgu yapıyor. Tasarrufların yatırıma dönüştürülmesi, sürdürülebilir ekonomik büyümenin ve gelecekte refaha ulaşmanın olmazsa olmaz gereğidir. Bu nedenle de, tasarrufu özendiren güdülerin anlaşılması ve bu tasarrufların yatırıma yönlenebilmenin yollarının bulunması gerekiyor.

Türkiye'nin son dönemde en önemli sorunlarından biri cari açığıdır. Nitekim, hükümet tarafından yeni açıklanan teşvik paketinde de görüldüğü üzere ihracatı arttırmak (katma değeri arttırmak), bunu yaparken de ithalatı kıstamak (üretimde ithal girdi bağımlılığını azaltmak) öncelikli hedeflerden biri haline gelmiştir. Burada unutulmaması gereken bir unsur ise, cari açığının finansmanının önemli bir kısmının dışarıdan borçlanarak yapılıyor olmasıdır. Bir başka deyişle, yurtiçi yatırımlar ile yurtiçi tasarruflar arasındaki farkın yüksek olmasıdır. Öte yandan, özellikle de 2009 küresel kriz döneminde dış borçlanmanın kısa vadeli veya portföy yatırımları kanalıyla yapılıyor olmasının da altını çizmek gerekir.

Dolayısıyla hem ülkedeki yüksek yatırım-tasarruf açığı hem de finansman kalitesindeki düşüş büyümenin sürdürülebilirliğini tehlikeye atmaktadır. Sürdürülebilir bir büyüme için yatırımları kıstamak söz konusu olamayacağına göre, daha çok tasarruflara odaklanmak gerektiği, bu bağlamda da önümüzdeki dönemde hükümetin teşvik politikalarının tasarruflara yönelik ek tedbirlerle de desteklenmesi gerektiği aşikârdır.

Türkiye'de kamunun tasarruflarının 2001 sonrası dönemde belirgin oranda arttığı dikkate alınırsa, oluşturulacak yeni tasarruf politikalarının özel kesimi hedef alması beklenmelidir. Özel kesim ise temelde iki gruptan, şirketler ve bireylerden oluşmaktadır. Şirketler kesiminin tasarrufları hakkında da çeşitli bilgi ve görüşe ulaşabilmek mümkün.

Sengül Dağdeviren
Başekonomist, ING BANK

Prof. Dr. Alpay Filiztekin
Sabancı Üniversitesi

En azından Merkez Bankası'nın bu konuda oluşturmuş olduğu veri tabanı, bu konuda daha bilgili olmamızı sağlıyor.

Buna karşılık bireysel tasarruflar konusunda çok daha az bilgi/veri mevcut. Bu araştırmayı eldeki açığı kapatmak yönünde önemli bir çaba olarak görmek gerekir. Bireysel tasarruflar ile finansal piyasalar arasında da yakın bir ilişki olduğunun altını çizmek gerekir. Çünkü DB Raporu'nda belirtildiği üzere tasarrufların artışı kendiliğinden yatırım yaratmayacaktır. Tasarrufları verimli yatırımlara yönlendirme yeteneği büyük önem taşımaktadır ve burada da finansal piyasaların aracılık faaliyetinin önemi çok açıktır.

Türkiye'de bankacılık kesimi, 2001 sonrasında, sağlam bir yapıya kavuşturuldu. (Son küresel finansal krize bakılınca, anlaşılıyor ki, bu yapı gelişmiş birçok ülkeden daha iyi.) Ancak bu sağlamlığın daha çok düzenleme/denetleme yoluyla sağlandığı da biliniyor. Hâlâ, finansal derinlik yeterince oluşabilmiş değil. Bireysel tasarrufların artışı, derinliği sağlayacağı gibi, bankacılık sisteminin ölçek ekonomilerinden de faydalanabilme olasılığını arttıracığından ekonomik etkinliğe de olumlu bir katkı sağlayacaktır. Öte yandan, finansal derinliğin artıyor olması, bireysel tasarrufların daha geniş bir yelpazede değerlendirilebilmesine olanak sağlayacak, bu da tasarrufların artması için bir teşvik olacaktır. Bu çalışmanın içinde yer alan bazı sorular ile tasarrufların ne ölçüde finansal sisteme yöneldiği de izlenmektedir. Hanehalkı tasarruflarında mevduatların ağırlığının hâlâ çok yüksek olduğu düşünülürse, bu verilerin ileride (yeterli zaman serisi oluştuktan sonra) verimli yatırımlara yönelebilecek kaynakların seyrini gözlemlemize de imkân sağlayacaktır.

Son olarak, tasarrufların bugünkü tüketim ile gelecekteki tüketim arasında bireysel tercihlerinin bir göstergesi olduğunu hatırlamak gerekiyor. Bu çalışma, daha kısa süreler, üçer aylık dönemler, için veriler hazırlayarak (Türkiye İstatistik Kurumunun hazırladığı Hanehalkı Bütçe Anketlerinin yıllık olduğu göz önüne alınırsa), toplumun ekonominin geleceği hakkında her üç ayda bir nasıl beklentiler oluşturduğunu göstermeye de yarayacaktır.

Bireyler neden tasarruf yaparlar?

Bireylerin tasarruf yapmalarının ardındaki güdüleri, bireyin bugünkü tüketimi ile gelecekteki tüketimi arasında yaptığı tercih, bireyin kendi geleceği ile ilgili kaygıları (hastalık, kaza vs. için gerekli nakdi önlemler) ve gelecek kuşaklara servet aktarma arzusu (çocuklara ve diğer aile bireylerine destek) olarak derlenebilir. Öte yandan hayatın içerisinde kimi kısıtlar bu istekleri değişik biçimde şekillendirebilir. Örneğin, yetersiz gelir olması bugün yaşamı idame ettirebilmek için gelecekte kısıntı yapmayı gerektirebilir. Bir başka kısıt ise hayat döngüsü ile ilgili olarak karşımıza çıkar. Evlilik, çocuk sahibi olmak ve emeklilik, tasarrufları kısıtlayan unsurlardır.

Kaygı ve arzuların ne ölçüde gerçek tasarruflara dönüştüğünü etkileyen kimi dışsal faktörler de mevcuttur. Faiz oranları (reel) bunların başında gelir (bireyin bugün ile gelecek arasındaki tercihi ile faiz oranları arasındaki ilişki, tasarruf oranını belirleyecektir). Gelecek ile ilgili beklentiler bir başka unsurdur. Örneğin 2001 yılı sonrası sağlanan ekonomik istikrar (düşük enflasyon, kamu borcunun azalması vs.), gelecekte daha çok gelir olacağı olduğuna dair işaret olarak alındığında, gelecek kaygısı azalacaktır. Kamu tasarruflarının artması ise gelecekte vergilerin azalacağına da işareti olduğundan, bugün tasarruf yapma arzusunu köreltebilen bir faktör olarak karşımıza çıkar.

Eldeki veriler ne söylüyor?

Araştırma kapsamında iki çeyreğe dair veriler elimizde bulunuyor. Bu aşamada çok sağlıklı yorum yapmak için henüz erken, çünkü henüz yeterli bir zaman aralığında gözleme sahip değiliz. Ancak ilerleyen dönemlerde elde edilen verileri hem daha iyi anlama şansına sahip olacağız, hem de ne kadar önemli olduğunu daha açık olarak görebilecek, detaylı analiz yapabileceğiz.

Elimizdeki iki dönemin bazı temel bulgularına vurgu yapmak gerekir...

- 2011 son çeyrek ve 2012 ilk çeyrekte kentli 18 yaş üstü nüfus içinde tasarruf sahiplerinin oranı %10 ile %12 arasında kaldı. Bu Türkiye'deki düşük tasarruf oranları ile uyumlu bir veri.
 - Çocuk sahiplerinin daha az tasarruf ettiklerini ve bu durumun değişmediğini de görüyoruz.
- Gelir en önemli tasarruf kısıtlayıcı faktör olarak öne çıkıyor. Dolayısıyla makroekonomik istikrar ve sürdürülebilir büyümeye yönelik tüm politikaların yurtiçi tasarruf oranını gelir artışı kanalıyla yükselteceği çok açık. Diğer bir deyişle Türkiye'de tasarruf yapamayan çok büyük bir kesim var. Burada bir sıçrama yaratmak gerekiyor ve bunun en güçlü yolu da kişi başına gelirden kalıcı bir artış olabilir.
- Araştırmada tasarruf yapmanın düzenli bir alışkanlık olduğu görülüyor. Bir kere sisteme dâhil olabilen (gelir kısıtı azalan) bireylerin düzenli tasarruf etme eğilimleri içinde oldukları görülüyor.
- Tasarrufun en önemli gerekçesi ise "gelecek kaygısı".
- En çok kullanılan tasarruf aracı vadeli/vadesiz hesap, altın ve nakit. Bu noktada ihtiyaca yönelik ürünlerle çeşitlendirme önem arz ediyor.

Sengül Dağdeviren

Başekonomist, ING BANK

Prof.Dr. Alpay Filiztekin

Sabancı Üniversitesi

İLETİŞİM BİLGİLERİ

info@tasarrufegilimleri.com

ING Bank girişimi ile hayata geçirilen
“Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”,
Sabancı Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte,
saha araştırması IPSOS KMG tarafından yapılmaktadır.

ING BANK

 Ipsos KMG

Sabancı
Üniversitesi

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”